

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1965

Vyhlásené: 30.06.1965 Časová verzia predpisu účinná od: 17.12.1993 do: 28.02.1994

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

59

ZÁKON

zo 17. júna 1965

o výkone trestu odňatia slobody

Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

Oddiel 1

Základné ustanovenia

§ 1

Účel výkonu trestu odňatia slobody

(1) Účelom výkonu trestu odňatia slobody je zabrániť odsúdenému v ďalšom páchaní trestnej činnosti a sústavne ho pripravovať k tomu, aby viedol riadny život občana.

(2) Vo výkone trestu odňatia slobody sa musí rešpektovať prirodzená dôstojnosť ľudskej osobnosti, nesmú byť použité kruté, alebo ľudskú dôstojnosť ponižujúce spôsoby zaobchádzania a trestania.

§ 2

Prostriedky na dosiahnutie účelu výkonu trestu odňatia slobody

Pri zaobchádzaní s odsúdenými vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „výkon trestu“) sa využívajú prostriedky osobitných výchovných postupov, kultúrno-osvetovej práce, zamestnávania odsúdených, ustanoveného poriadku a disciplíny (režimu) v miestach, v ktorých sa trest odňatia slobody (ďalej len „trest“) vykonáva.

§ 3

Miesta výkonu trestu

(1) Trest sa vykonáva v nápravnových ústavoch, v nápravnových ústavoch pre mladistvých a vo vojenských nápravných útvaroch. V ústavoch na výkon¹⁾ väzby možno zriaďovať samostatné oddelenia na výkon trestu.

(2) Nápravnových ústavov a nápravnových ústavov pre mladistvých (ďalej len „ústav“) zriaďuje a zrušuje minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“). Vojenské nápravné útvary zriaďuje a zrušuje minister obrany Slovenskej republiky.

(3) Ak to vyžaduje zdravotný stav odsúdeného, trest sa na nevyhnutne potrebný čas vykonáva v osobitnej nemocnici pre obvinených a odsúdených (ďalej len „nemocnica“) zriadenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

(4) Ak je ohrozené zdravie alebo život odsúdeného a nemožno mu poskytnúť primeranú liečebnú starostlivosť v ústave alebo nemocnici, trest sa na nevyhnutne potrebný čas vykonáva v inom zdravotníckom zariadení, pričom odsúdeného stráži Zbor väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky (ďalej len „zbor“).

§ 4

Súčinnosť orgánov a právnických osôb pri výkone trestu

(1) Miestne orgány štátnej správy, obce, právnické osoby a záujmové združenia občanov spolupracujú so zborom pri plnení úloh smerujúcich k dosiahnutiu účelu výkonu trestu.

(2) V ústave sa spravidla zriadi poradný zbor zložený z pedagógov, psychológov a iných odborníkov; na ministerstve možno na prehĺbenie odbornosti a na zvýšenie účinnosti výkonu trestu zriadiť poradný orgán.

Oddiel 2

Diferenciácia výkonu trestu v nápravnových ústavoch a ústavoch na výkon väzby

Nápravnové skupiny

§ 5

(1) Trest sa vykonáva oddelene podľa pohlavia a oddelene na dospelých a mladistvých. V ústavoch sa trest vykonáva diferencovane v troch nápravnových skupinách.

(2) O tom, do ktorej nápravnových skupiny sa odsúdený zaradi, rozhoduje súd. O tom, do ktorého ústavu sa odsúdený umiestni, rozhoduje generálne riaditeľstvo zboru, pričom prihliada najmä na konkrétne potreby resocializácie odsúdeného.

(3) Výkonom trestu v nápravnových skupinách sa sleduje cieľ, aby menej narušení odsúdení vykonávali trest oddelene od viac narušených odsúdených a aby sa pri zaobchádzaní s odsúdenými, u ktorých to vyžaduje vyšší stupeň alebo povaha ich narušenia, uplatňovali účinnejšie prostriedky na ich nápravu. V nápravnových skupinách sa trest vykonáva podľa zásady, že čím je vyššia nápravnová skupina, tým je menší rozsah práv odsúdených vo výkone trestu a tým je väčší rozsah ich obmedzení; obdobne diferencovane sú upravené aj formy zamestnávania odsúdených a kultúrno-osvetovej práce, rozsah oprávnení samosprávy a spôsob strázenia.

§ 6

(1) Ak odsúdený, ktorý bol zaradený do vyššej nápravnových skupiny, prejavuje vzorným správaním a statočným pomerom k práci po dlhší čas snahu po náprave, môže ho súd preradiť do nižšej nápravnových skupiny.

(2) Ak odsúdený porušuje sústavne a závažným spôsobom ustanovený poriadok alebo disciplínu pri výkone trestu alebo ak spácha počas výkonu trestu trestný čin, môže ho súd preradiť do vyššej nápravnových skupiny.

(3) O preradení rozhoduje súd na návrh prokurátora alebo riaditeľa nápravnových ústavu alebo na žiadosť odsúdeného alebo aj bez takého podnetu. Odsúdený môže podať žiadosť o preradenie do nižšej nápravnových skupiny po vykonaní tretiny trestu, a ak je zaradený do tretej nápravnových skupiny, po vykonaní polovice trestu, vždy však najskôr po uplynutí 6 mesiacov od nastúpenia výkonu trestu; ďalšiu žiadosť môže odsúdený podať až po uplynutí 6 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia súdu o jeho predchádzajúcej žiadosti.

§ 8**Vnútoraná diferenciacia**

(1) V rámci nápravno výchovných skupín sa odsúdení rozdeľujú do kolektívov, ktoré spravidla spoločne pracujú a sú spoločne ubytované. Zaradovanie odsúdených do jednotlivých kolektívov sa uskutočňuje podľa veku a správania tak, aby boli oddelení odsúdení, u ktorých je predpoklad účinnejšieho ovplyvňovania, odsúdení za trestné činy spáchané z nedbanlivosti a menej narušení od ostatných odsúdených.

(2) V záujme zvýšenia účinnosti zaobchádzania s odsúdenými s prihliadnutím na osobnosť odsúdeného a možnosť jeho účinnejšieho ovplyvnenia možno odsúdených umiestniť do polootvorených alebo otvorených oddelení príslušnej nápravno výchovnej skupiny so zmierneným režimom nápravno výchovného procesu a s rozšírenými možnosťami samosprávy, ktoré sa môžu zriaďovať pri ústavoch.

§ 9**Výkon trestu u odsúdených so zníženou pracovnou schopnosťou alebo postihnutých chybami**

Odsúdení, pracovná schopnosť ktorých je podstatne znížená alebo u ktorých to vyžaduje ich telesný alebo duševný stav, sa umiestňujú do nápravno výchovných ústavov alebo oddelení, v ktorých výkon trestu je upravený so zreteľom na ich schopnosti a stav. Práva a obmedzenia, ktoré vyplývajú z nápravno výchovnej skupiny, do ktorej boli zaradení, zostávajú nedotknuté.

§ 9a**Výkon trestu u žien**

(1) Výkon trestu odňatia slobody je vylúčený u tehotnej ženy a ženy, ktorá sa stará o vlastné dieťa mladšie ako jeden rok.

(2) Výkon trestu u žien, ktoré prekročili 60. rok veku, sa vykonáva tak, aby bol výkon trestu primeraný tomuto veku a ich zdravotnému stavu, predovšetkým sú zaradované do osobitných kolektívov.

(3) Na výkon trestu žien sa použijú ustanovenia tohto zákona s prihliadnutím na ich fyziologické a psychické osobitosti.

§ 9b**Výkon výnimočného trestu**

(1) Odsúdenému, ktorému bol uložený výnimočný trest odňatia slobody, nemožno spôsob výkonu trestu zmeniť.

(2) Odsúdení, ktorým bol uložený výnimočný trest, sú umiestňovaní do určeného ústavu. Podrobnosti o výkone trestu osôb odsúdených na výnimočný trest upraví Poriadok výkonu trestu odňatia slobody.

Oddiel 3

Práva a povinnosti odsúdených vo výkone trestu

§ 10

Všeobecné ustanovenie

(1) Odsúdení majú popri povinnostiach vyplývajúcich zo zákonov a iných predpisov aj povinnosti uložené podľa tohto zákona. Po dobu výkonu trestu môžu sa odsúdeným obmedziť len tie občianske práva, výkon ktorých by bol v rozpore s účelom výkonu trestu (§ 1) alebo ktoré sa nemôžu vzhľadom na výkon trestu uplatniť.

(2) Ak sa proti odsúdenému vo výkone trestu vedie trestné konanie a je splnený dôvod väzby podľa § 67 Trestného poriadku, uplatnia sa proti nemu primerane obmedzenia, ktoré by si podľa zákona vyžadoval dôvod väzby, najmä odlúčenie spolupáchateľov trestného činu, cenzúra korešpondencie, povoľovanie návštev a prípadné nezaraďovanie odsúdeného do práce.

§ 11

Základné sociálne práva odsúdených

(1) Vo výkone trestu sa pre odsúdených vytvárajú také materiálne a kultúrne podmienky života, aby bol zabezpečený ich primeraný telesný a psychický rozvoj. V súlade s tým sa určia náležitosti a podmienky stravovania tak, aby zodpovedali odporúčaným výživovým dávkam; pritom sa prihliada na obťažnosť vykonávanej práce a zdravotný stav odsúdeného. Náležitosti a podmienky ubytovania a vystrojovania sa určia v súlade so všeobecnými hygienickými požiadavkami a príslušnými hygienickými normami,^{1a)} pričom ubytovacia plocha v cele pripadajúca na odsúdeného musí byť najmenej 3,5 m², ktorá sa môže v odôvodnených prípadoch na nevyhnutne potrebný čas zmenšiť. Pre každého odsúdeného musí byť v cele zabezpečené lôžko s matracom, podhlavníkom a prikrývkou a skrinka na uloženie osobných vecí. Cely pre odsúdených zaradených do III. nápravno-výchovnej skupiny sú vybavené sociálnym zariadením a umývadlom s pitnou vodou. Ubytovacie priestory pre ostatných odsúdených sú spravidla vybavené spoločným sociálnym zariadením vrátane umývadla s pitnou vodou. Odievanie odsúdených musí zodpovedať klimatickým a mikroklimatickým podmienkam a musí dostatočne chrániť ich zdravie.

(2) Odsúdeným sa zabezpečuje osemhodinový spánok, čas potrebný na osobnú hygienu a upratovanie, najmenej jednohodinová vychádzka a primerané osobné voľno.

(3) Odsúdeným sa poskytujú zdravotnícke služby v rozsahu a za podmienok ustanovených všeobecnými predpismi o starostlivosti o zdravie ľudu; organizáciu a výkon zdravotníckych služieb poskytovaných odsúdeným upraví minister spravodlivosti po dohode s ministrom zdravotníctva.

(4) Nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie odsúdených upravujú všeobecné predpisy.

§ 12

Korešpondencia a návštevy

(1) Odsúdený smie prijímať a odosielať korešpondenciu bez obmedzenia. Riaditeľ ústavu a ním poverená osoba sú oprávnení nahliadnuť do korešpondencie odsúdeného, s výnimkou petícií, sťažností, žiadostí a návrhov adresovaných štátnym orgánom a korešpondencie s advokátom, adresovanej na jeho pracovisko.

(2) Odsúdený smie prijímať návštevy blízkych osôb²⁾ v rozsahu určenom poriadkom výkonu trestu odňatia slobody pre nápravno-výchovnú skupinu, do ktorej je zaradený. Najmenej však raz za 2 týždne pri zaradení do I. nápravno-výchovnej skupiny, raz za mesiac pri zaradení do II. nápravno-výchovnej skupiny a raz za 6 týždňov pri zaradení do III. nápravno-výchovnej skupiny. Ak

je to v záujme jeho nápravy alebo ak je pre to iný závažný dôvod, môže sa mu povoliť návšteva inej osoby. Návštevy odsúdených zaradených do II. a III. nápravno-výchovnej skupiny sa organizujú bez priameho kontaktu. Riaditeľ ústavu môže v odôvodnených prípadoch výnimočne povoliť vykonanie návštevy iným spôsobom.

(3) Na požiadanie sa príslušníkom rodiny odsúdeného, ako aj jeho obhajcovi podávajú oznámenia o stave a správaní odsúdeného.

§ 13

Knihy a iné publikácie

(1) Odsúdený môže odoberať a čítať dennú tlač, knihy a iné publikácie podľa svojho záujmu, duchovných potrieb a vierovyznania v rozsahu, ako je umožnené ostatným členom spoločnosti.

(2) V zariadeniach na výkon trestu (§ 3) sú zriadené knižnice vybavené literatúrou podobne ako verejné knižnice, v ktorých si odsúdení môžu požičiavať knihy podľa vlastného výberu; knižnice sú vybavené aj platnými právnymi predpismi a rôznou odbornou a náboženskou literatúrou.

§ 14

Nákup vecí osobnej potreby a príjem balíčkov

(1) Odsúdený si smie za vreckové nakupovať potraviny a iné veci osobnej potreby. Odsúdený môže nakupovať potraviny a iné veci osobnej potreby spravidla bezhotovostným stykom; podrobnosti upraví osobitný predpis.

(2) Odsúdený smie prijímať balíčky s potravinami a s inými vecami osobnej potreby v rozsahu určenom pre nápravno-výchovnú skupinu, do ktorej je zaradený.

§ 15

Ochrana práv odsúdených

(1) Odsúdený smie na uplatnenie svojich práv a oprávnených záujmov podávať sťažnosti a žiadosti príslušným orgánom; sťažnosť, prípadne žiadosť sa musí bez meškania odoslať orgánu, ktorému je adresovaná. V zariadeniach zboru, v ktorých sa vykonáva trest, sa vytvárajú také podmienky na podávanie sťažností a žiadostí odsúdených, aby bolo vylúčené ich zneužitie. Riaditeľ ústavu určí okruh osôb poverených preberaním a odosielaním sťažností a žiadostí a ich evidenciou.

(2) Ak odsúdený o to žiada, umožní sa mu rozhovor s riaditeľom nápravno-výchovného ústavu, prokurátorom, sudcom alebo orgánom, ktorý vykonáva kontrolu nápravno-výchovného ústavu.

(3) Odsúdený má právo na poskytovanie právnej pomoci právnym zástupcom, ktorý má oprávnenie v medziach svojho splnomocnenia korešpondovať s odsúdeným a hovoriť s ním bez obmedzenia. Správa ústavu je povinná vytvoriť podmienky, aby osoba poverená zborom mohla rozhovory medzi odsúdeným a právnym zástupcom vidieť, nie však počuť.

(4) Príslušníci Sboru nápravnej výchovy sú povinní dbať o zachovávanie práv, ktoré majú odsúdení vo výkone trestu.

§ 16

Samospráva odsúdených

(1) Samosprávy odsúdených v I. nápravno-výchovnej skupine a v otvorených a polootvorených oddeleniach I. a II. nápravno-výchovnej skupiny sa volia na 1 rok príslušnými kolektívmi odsúdených v tajných voľbách; v II. a III. nápravno-výchovnej skupine samosprávy vymenúva

riaditeľ ústavu na 1 rok; v odôvodnených prípadoch môže riaditeľ ústavu zvoleného alebo vymenovaného člena samosprávy odvolať. V III. nápravno- výchovnej skupine sa celoustavná samospráva nezriaďuje. V ústavoch, v ktorých odsúdení vykonávajú výnimočný trest, sa samospráva nezriaďuje.

(2) Podľa odseku 1 sa postupuje pri voľbe, prípadne vymenúvaní odsúdených do celoustavných samospráv.

(3) Poslaním samosprávy je viesť odsúdených k samostatnému riešeniu otázok, ktoré súvisia so spôsobom života a so zamestnávaním odsúdených; napomáhajú dodržiavanie ustanoveného poriadku a disciplíny, organizovanie a zabezpečovanie kultúrno-osvetovej práce a podieľajú sa na riešení otázok týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Týmito činnosťami sa samospráva podieľa na príprave odsúdených na aktívne zapojenie sa do života spoločnosti po prepustení z výkonu trestu.

§ 17

Základné povinnosti odsúdených

(1) Odsúdený je vo výkone trestu povinný dodržiavať ustanovený poriadok a disciplínu, plniť pokyny a príkazy príslušníkov Sboru, riadne plniť pracovné úlohy, šetrne zaobchádzať so zverenými vecami, dodržiavať zásady slušného správania sa s osobami, s ktorými prichádza do styku, a aj inak zachovávať ustanovenia ústavného poriadku (§ 18).

(2) Medzi základné povinnosti odsúdeného patrí aj povinnosť dodržiavať opatrenia a pokyny na zaistovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci podľa osobitných predpisov.³⁾

(3) Odsúdený je povinný podrobiť sa osobnej prehliadke, ak sú splnené podmienky uvedené v § 82 ods. 2 a 3 Trestného poriadku, alebo je potrebné ju vykonať za účelom bezpečnosti odsúdeného, iných osôb, splnenia služobného zákroku, alebo výkonu.

(4) Odsúdeného, ktorý neoprávnene odmieta plniť svoje povinnosti, je potrebné, ak nestačila predchádzajúca výzva, alebo napomenutie, donútiť k ich plneniu prostriedkami podľa zákona povolenými.

§ 18

Ústavný poriadok

(1) Pre každý nápravno- výchovný ústav ustanoví jeho riaditeľ so súhlasom generálneho riaditeľstva zboru ústavný poriadok, ktorým sa spravuje chod života a činnosti odsúdených. Ústavným poriadkom sa najmä vymedzuje čas pre pracovnú činnosť, odpočinok, jedlo a kultúrno-osvetovú prácu.

(2) Ústavným poriadkom sa tiež vymedzí rozsah oprávnení samosprávy odsúdených pri organizovaní záujmovej činnosti a riešení otázok ich spoločného života.

Oddiel 4

Disciplinárne odmeny a tresty a zhabanie vecí

§ 19

Disciplinárne odmeny

(1) Za vzorné správanie sa, statočný pomer k práci alebo príkladný čin môže sa odsúdenému udeliť disciplinárna odmena.

(2) Disciplinárnymi odmenami sú:

- a) pochvala,
- b) mimoriadne povolenie návštevy,
- c) mimoriadne povolenie balíčka,
- d) zvýšenie vreckového,
- e) peňažná alebo vecná odmena,
- f) udelenie voľna na opustenie ústavu.

§ 20 **Disciplinárne tresty**

(1) Zavinené porušenie ustanoveného poriadku a disciplíny (režimu) pri výkone trestu je disciplinárnym priestupkom, za ktorý sa môže odsúdenému uložiť disciplinárny trest.

(2) Disciplinárnymi trestami sú:

- a) pokarhanie,
- b) zníženie vreckového najviac o jednu tretinu až na dobu troch mesiacov,
- c) zákaz prijatia balíčkov až na dobu troch mesiacov,
- d) prepadnutie veci,
- e) umiestnenie do uzavretého oddelenia v mimopracovnom čase až do 20 dní,
- f) celodenné umiestnenie do uzavretého oddelenia až do 20 dní,
- g) umiestnenie do samoväzby až do 20 dní.

(3) Prepadnutie veci možno uložiť, ak ide o vec,

- a) ktorá bola použitá na spáchanie disciplinárneho priestupku,
- b) ktorá bola určená na spáchanie disciplinárneho priestupku,
- c) ktorú odsúdený získal disciplinárnym priestupkom alebo ako odmenu zaň,
- d) ktorú odsúdený nadobudol za vec uvedenú pod písmenom c).

Prepadnutie veci možno uložiť samostatne, alebo s iným disciplinárnym trestom, ak vec patrí páchatelovi disciplinárneho priestupku. Vlastníkom prepadnutej veci sa stáva štát.

(4) Trest prepadnutia veci nemožno uložiť, ak hodnota veci je v nápadnom nepomere k povahe disciplinárneho priestupku.

(5) Pre umiestnenie odsúdeného do celodenného umiestnenia do uzavretého oddelenia a samoväzby je potrebné predchádzajúce vyjadrenie ústavného lekára o tom, že zo zdravotného hľadiska je odsúdený schopný podrobiť sa tomuto disciplinárnemu trestu. Pri umiestnení do samoväzby odsúdený nepracuje, je obmedzený v účasti na záujmovej činnosti a nie je mu dovolené čítať dennú tlač, knihy alebo iné publikácie a nakupovať veci osobnej potreby (§ 14) okrem základných hygienických potrieb. Rovnako sa postupuje aj pri celodennom umiestnení do uzavretého oddelenia s tým rozdielom, že odsúdený je povinný vykonávať práce uvedené v § 27 ods. 3.

(6) S výkonom znova uloženého disciplinárneho trestu celodenného umiestnenia do uzavretého oddelenia alebo umiestnenia do samoväzby nemožno začať skôr, ako po uplynutí aspoň 10 dní od výkonu niektorého z týchto disciplinárnych trestov; ak však disciplinárny trest celodenného umiestnenia do uzavretého oddelenia alebo umiestnenia do samoväzby bol znova

uložený ešte v priebehu výkonu niektorého z týchto disciplinárnych trestov, možno vykonať dva také disciplinárne tresty bezprostredne za sebou. Celodenné umiestnenie do uzavretého oddelenia a umiestnenie do samoväzby nemožno uložiť odsúdenej žene. Umiestnenie do uzavretého oddelenia v mimopracovnom čase možno uložiť odsúdenej žene len do 10 dní.

(7) Osoby umiestnené do samoväzby a do celodenného umiestnenia do uzavretého oddelenia musí navštíviť lekár najmenej v trojdňových intervaloch.

§ 21

Ukladanie disciplinárnych trestov

(1) Disciplinárny trest možno uložiť, len ak sú náležite objasnené okolnosti disciplinárneho priestupku a dokázaná vina odsúdeného. Pred uložením disciplinárneho trestu musí sa odsúdenému umožniť, aby sa k veci vyjadril.

(2) Uložený disciplinárny trest musí byť úmerný závažnosti spáchaného disciplinárneho priestupku a musí byť v súlade so záujmom na náprave odsúdených. Za disciplinárny priestupok možno uložiť len jeden disciplinárny trest okrem prepadnutia veci.

(3) Disciplinárny trest nemožno uložiť, ak od spáchania disciplinárneho priestupku uplynula doba jedného roka.

§ 21a

Odpustenie disciplinárneho trestu a upustenie od výkonu zvyšku disciplinárneho trestu

(1) Ak výkon disciplinárneho trestu, proti uloženiu ktorého už nemožno podať sťažnosť, nie je vzhľadom na ďalšie správanie sa odsúdeného potrebný, možno tento trest odpustiť.

(2) Ak odsúdený prejavuje počas výkonu disciplinárneho trestu účinnú snahu o nápravu, možno od výkonu zvyšku disciplinárneho trestu upustiť.

(3) Odpustením disciplinárneho trestu a upustením od výkonu jeho zvyšku sa disciplinárny trest považuje za vykonaný.

§ 21b

Zahladenie disciplinárneho potrestania

(1) Ak po výkone disciplinárneho trestu odsúdený splňa podmienky pre udelenie disciplinárnej odmeny, možno mu namiesto jej udelenia zahladiť disciplinárne potrestanie, ktorým bol uložený spravidla posledný vykonaný disciplinárny trest.

(2) Zahladením disciplinárneho potrestania sa na odsúdeného hľadí, ako by mu nebol disciplinárny trest uložený.

§ 21c

Zhabanie veci

(1) Ak nebolo rozhodnuté o prepadnutí veci, možno rozhodnúť o tom, že sa taká vec zhabáva,

- a) ak páchatela nemožno za disciplinárny priestupok stíhať alebo disciplinárne potrestať,
- b) ak mu vec nepatrí alebo
- c) ak to vyžaduje bezpečnosť osôb, majetku, prípadne iný podobný všeobecný záujem.

(2) Rozhodnutie o zhabaní veci treba písomne oznámiť páchatelovi disciplinárneho priestupku a osobe, ktorej sa priamo týka, pokiaľ je známa; vlastníkom zhabanej veci sa stáva štát. Zhabanie veci nemožno uložiť, ak od spáchania disciplinárneho priestupku uplynula doba 1 rok.

§ 22

Sťažnosť

(1) Odsúdený má právo do 3 dní od oznámenia rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu podať proti nemu sťažnosť. Odkladný účinok má len sťažnosť proti uloženiu prepadnutia veci.

(2) Proti rozhodnutiu o zhabaní veci má páchatel disciplinárneho priestupku a osoba, ktorej sa rozhodnutie o zhabaní veci priamo týka, právo do 3 dní od oznámenia tohto rozhodnutia podať sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

(3) O sťažnosti rozhodne do 3 dní riaditeľ nápravno-výchovného ústavu alebo na to splnomocnený iný príslušník zboru. Na rozhodnutie o sťažnosti nemožno splnomocniť príslušníka zboru, ktorý disciplinárny trest uložil alebo ktorý rozhodol o zhabaní veci.

§ 23

Disciplinárna právomoc

Disciplinárnu právomoc nad odsúdenými vykonávajú funkcionári zboru, pokiaľ boli na to splnomocnení.

§ 24

Disciplinárne vybavovanie iných protispoločenských činov

(1) Uložením disciplinárnych trestov sa vybavujú aj priestupky odsúdených, pokiaľ ich spáchali počas výkonu trestu.

(2) Disciplinárnym potrestaním odsúdeného sa nevyklučuje jeho trestné sťaženie, ak je jeho skutok trestným činom.

Oddiel 5

Podmienky zamestnávania odsúdených

§ 25

Zamestnávanie odsúdených je pozitívnym výchovným prvkom výkonu trestu. Jeho cieľom je najmä zabezpečovanie podmienok na získanie alebo zvyšovanie pracovnej kvalifikácie a vytvorenie predpokladov na úspešné zaradenie odsúdených do občianskeho života po prepustení z výkonu trestu. Každý odsúdený zaradený do práce je povinný pracovať.

§ 26

(1) Odsúdení sa v súlade s účelom výkonu trestu zaraďujú do práce^{3a)} u právnických osôb s výnimkou tých, ktoré sú uvedené v Dohovore Medzinárodnej organizácie práce č. 29^{3b)} alebo v ústavoch, pričom sa prihliada na ich zdravotný stav a možnosti využitia ich pracovných schopností.

(2) Právnické osoby a ústavy sú povinné vytvárať predpoklady na riadne plnenie pracovných úloh odsúdených a dbať o ich bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

(3) Zaradenie odsúdených do práce u právnických osôb sa uskutoční na základe zmluvy medzi ústavom a právnickou osobou. V zmluve sa zároveň určia podmienky, za ktorých budú odsúdení pracovať.

(4) V súlade s plnením hlavných úloh zbor organizuje a zabezpečuje aj činnosť zameranú na zamestnávanie odsúdených v strediskách vedľajšieho hospodárstva a vnútornej prevádzky svojich organizačných zložiek; táto činnosť nemá podnikateľský charakter a výdavky na ňu sa môžu uhrádzať zo štátneho rozpočtu. Osobitné podmienky financovania a vykonávania tejto činnosti upraví ministerstvo po dohode s Ministerstvom financií Slovenskej republiky všeobecne záväzným právnym predpisom.

(5) Kontrolnú činnosť nad zamestnávaním odsúdených vykonávajú orgány zboru. Tým nie je dotknutý výkon kontroly iných oprávnených orgánov.

(6) Príslušné orgány zboru sú oprávnené vstupovať do prevádzkových objektov a zariadení právnických osôb, kde sa zamestnávajú odsúdení, a požadovať predloženie potrebných dokladov súvisiacich so zamestnávaním odsúdených.

§ 27

(1) Právnické osoby poskytujú ústavom za prácu odsúdených dohodnuté plnenie (§ 26 ods. 3).

(2) Pracovný čas a pracovné podmienky sú pre odsúdených rovnaké ako pre ostatných zamestnancov. Riaditeľ ústavu môže nariadiť odsúdeným prácu nadčas v rozsahu a za podmienok určených všeobecne záväzným právnym predpisom.⁴⁾

(3) Do pracovného času sa nepočíta práca pri upratovaní a iná obdobná práca odsúdených potrebná na zabezpečenie bežnej prevádzky ústavu. Tieto práce sa však nesmú nariadiť na úkor času potrebného na odpočinok odsúdených.

(4) Pracovná odmena sa poskytuje odsúdeným v súlade s § 29 tohto zákona.

§ 28

Účasť odsúdených na zabezpečovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

Odsúdeným sa zabezpečuje účasť na riešení otázok týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri ich práci.

§ 29

Pracovná odmena odsúdených

(1) Odsúdeným patrí pracovná odmena podľa vykonávanej práce; nepatrí im náhrada pracovnej odmeny za čas, po ktorý nepracovali.

(2) Z pracovnej odmeny odsúdeného sa vykonávajú zrážky jednak na úhradu výživného pre jeho deti, jednak na úhradu nákladov výkonu trestu. Okrem týchto zrážok možno z pracovnej odmeny odsúdeného vykonávať ďalšie zrážky, ktoré pripúšťajú pracovnoprávne predpisy ako zrážky zo mzdy, a to obdobne podľa pracovnoprávných predpisov. Rozsah, prípadne aj poradie zrážok z pracovnej odmeny odsúdených ustanoví minister spravodlivosti; pritom prihliadne najmä na to, aby sa podporoval záujem odsúdeného na výsledkoch jeho práce, ako aj záujem na zabezpečení výživy jeho detí.

(3) Ak však súd nariadi výkon rozhodnutia zrážkami z pracovnej odmeny odsúdeného, postupuje sa podľa Občianskeho súdneho poriadku a predpisov vydaných na jeho základe.

(4) Časť pracovnej odmeny odsúdeného, ktorá zvyšuje po vykonaní zrážok podľa odseku 2, prípadne podľa odseku 3, sa rozdelí na vreckové a úložné spôsobom, ktorý určí minister spravodlivosti.

(5) Z úložného môže odsúdený poskytovať príspevky svojej rodine a plniť svoje záväzky; rozsah a podmienky určí minister spravodlivosti. Zvyšok úložného sa odsúdenému vypláti bez meškania po prepustení z výkonu trestu.

§ 29a

Odsúdený, ktorý nie je zaradený do práce, sa zaradí na výkon iných prospešných prác v ústave alebo mimo neho. Tie je povinný vykonávať v rozsahu najviac 4 hodiny denne, ak mu v tom nebráni zdravotný stav. Ak sa práca vykonáva mimo ústavu, odsúdenému patrí za ňu odmena.

Oddiel 6 Kultúrno-osvetová práca

§ 30

Poslaním kultúrno-osvetovej práce je vytvárať u odsúdených uvedomelý vzťah k spoločnosti, založený na zásadách občianskej morálky a kultúry. Je zameraná predovšetkým na výchovu odsúdených k zachovávaniu zákonov a pravidiel občianskeho spolunažívania, k statočnému pomeru k práci, k ochrane všetkých foriem vlastníctva, ako aj na celkové zvyšovanie všeobecného vzdelania odsúdených a ich kultúrnej úrovne.

§ 31

Odsúdeným, u ktorých sú pre to najmä vzhľadom na ich schopnosti, vek a dĺžku trestu predpoklady, sa umožňuje, aby získali základné, prípadne stredné alebo úplné stredné vzdelanie; vyučovanie sa vykonáva zásadne v mimopracovnom čase. Negramotným odsúdeným sa umožní absolvovať kurzy pre nigramotných.

Oddiel 7 Zodpovednosť za škodu

§ 32

Ak odsúdený spôsobil svojím zavinením na majetku nápravno-výchovného ústavu škodu, ktorá neprevyšuje sumu 500 Kčs, môže sa mu rozhodnutím riaditeľa nápravno-výchovného ústavu uložiť povinnosť nahradiť ju.

§ 33

(1) Odsúdený zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil organizácii alebo nápravno-výchovnému ústavu zavineným porušením povinnosti pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním, a to obdobne ako ostatní pracovníci.

(2) Ak sa škoda spôsobila organizácii, výšku požadovanej náhrady prerokuje organizácia aj s nápravno-výchovným ústavom.

§ 34

Zodpovednosť za škodu spôsobenú odsúdenými sa inak spravuje podľa všeobecných predpisov.

§ 34a

Za škodu spôsobenú odsúdenému vo výkone trestu pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením týchto úloh v organizácii alebo v ústave zodpovedá organizácia alebo ústav

podľa osobitných predpisov.⁵⁾ Podobne zodpovedá organizácia alebo ústav odsúdenému za škodu vzniknutú pracovným úrazom, chorobou z povolania⁶⁾ a za škodu spôsobenú na odložených veciach a pri odvracaní škody.⁷⁾

Oddiel 8

Prerušenie výkonu trestu a upustenie od výkonu zvyšku trestu

Prerušenie výkonu trestu

§ 35

(1) Za vzorné správanie, príkladné plnenie pracovných úloh, príkladný čin (§ 19 ods. 1), prípadne z vážneho osobného dôvodu riaditeľ ústavu môže udeliť odsúdenému voľno na opustenie ústavu až do 5 dní, a to i opätovne. Tento čas sa započítava do výkonu trestu.

(2) Odsúdenému, ktorý sa bez závažných dôvodov nevrátil načas z udeleného voľna na opustenie ústavu, sa ďalšie voľno neudelí.

(3) Odsúdenému zaradenému do III. nápravno-výchovnej skupiny nemožno udeliť voľno na opustenie ústavu. Odsúdenému zaradenému do II. nápravno-výchovnej skupiny možno udeliť voľno na opustenie ústavu až po vykonaní polovice uloženého trestu.

(4) Voľno na opustenie ústavu nemožno udeliť odsúdenému na výnimočný trest.^{4a)}

(5) Podrobnejšie podmienky a postup pri udeľovaní voľna na opustenie ústavu upraví ministerstvo všeobecne záväzným právnym predpisom.

(6) Súd môže podľa zákona prerušiť výkon trestu len z dôvodu ťažkej choroby odsúdeného. Prípady, v ktorých je neodkladne potrebné poskytnúť odsúdenému liečebnú starostlivosť mimo zdravotníckych zariadení zboru, a pritom nejde o ťažkú chorobu, možno riešiť postupom uvedeným v § 3 tohto zákona. Čas prerušenia sa započíta do výkonu trestu okrem prípadu, keď si odsúdený spôsobil ujmu na zdraví úmyselne.

§ 36

Ak sa odsúdený bez závažných dôvodov nevrátil z udeleného voľna na opustenie ústavu alebo z prerušenia výkonu trestu v určenom termíne, čas, po ktorý sa neoprávnene zdržiaval mimo ústavu, sa do výkonu trestu nezapočíta. Súd môže v odôvodnených prípadoch rozhodnúť na základe návrhu riaditeľa ústavu, že sa tento čas do výkonu trestu započíta.

§ 37

(1) Ak je odsúdený, na ktorom sa vykonáva trest, postihnutý ťažkou chorobou, môže súd výkon trestu na potrebnú dobu prerušiť; súd preruší výkon trestu vždy, ak ide o tehotnú ženu alebo o ženu krátko po pôrode, ak by výkonom trestu bolo ohrozené jej zdravie alebo zdravie jej očakávaného alebo novorodeného dieťaťa.

(2) Ak je obava, že odsúdený utečie, alebo ak zneužíva povolené prerušenie, súd prerušenie výkonu trestu odvolá.

§ 38

Ak je odsúdený povolaný na výkon základnej vojenskej služby, preruší súd výkon trestu, ktorý bol uložený na dobu neprevyšujúcu 6 mesiacov.

Upustenie od výkonu zvyšku trestu

§ 39

Minister spravodlivosti môže upustiť od výkonu zvyšku trestu, ak odsúdený bol alebo má byť vydaný do cudziny alebo vyhostený. Ak nedôjde k vydaniu do cudziny alebo k vyhosteniu, alebo ak sa vydaný alebo vyhostený vráti, súd rozhodne, že sa zvyšok trestu vykoná.

§ 40

Ak odsúdený ochorel nevyliciteľnou životu nebezpečnou chorobou alebo nevyliciteľnou duševnou chorobou, môže súd upustiť od výkonu zvyšku jeho trestu.

§ 41

(1) Ak odsúdený, ktorému bol výkon trestu prerušený podľa § 38, vo výkone základnej vojenskej služby nespáchal žiadny trestný čin a túto službu riadne konal, upustí súd od výkonu zvyšku trestu; inak rozhodne, že sa zvyšok trestu vykoná.

(2) Ak sa od výkonu zvyšku trestu upustilo, považuje sa trest za vykonaný dňom, keď bol jeho výkon prerušený (§ 38).

Oddiel 9

Podmienečné prepustenie

§ 42

Pred uplynutím ustanovenej doby trestu môže byť odsúdený z výkonu trestu podmienečne prepustený na slobodu za podmienok ustanovených v § 61 až 64 Trestného zákona. Pre to si odsúdený vytvorí predpoklady, ak vo výkone trestu vzorným správaním sa a statočným pomerom k práci preukáže polepšenie, takže možno od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život občana.

§ 43

(1) O podmienečnom prepustení rozhoduje súd podľa ustanovení § 331 až 333 Trestného poriadku.

(2) Oprávnenie riaditeľa nápravno-výchovného ústavu navrhnúť podmienečné prepustenie odsúdeného je potrebné čo najúčinnejšie využívať na výchovné pôsobenie na odsúdených.

Oddiel 10

Účasť orgánov a organizácií na výkone trestu

§ 44

Dozor prokurátorov

(1) Dozor nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sa vykonáva trest, vykonáva prokurátor podľa ustanovení zákona o prokuratúre.

(2) Orgány Sboru sú povinné:

- a) umožniť prokurátorovi vstup do všetkých miest, kde sa trest vykonáva, a hovoriť s odsúdenými bez prítomnosti tretej osoby,
- b) odoslať prokurátorovi do 24 hodín jemu určenú sťažnosť alebo žiadosť odsúdeného,

- c) oznamovať prokurátorovi bez meškania udalosti a skutočnosti, ktoré by mohli byť na ujmu úspešnému zaobchádzaniu s odsúdenými,
- d) vykonávať príkazy prokurátora týkajúce sa zachovávanía predpisov o výkone trestu a na jeho žiadosť mu podávať potrebné vysvetlenia a predkladať mu spisy a iné písomnosti týkajúce sa výkonu trestu.

§ 45

Účasť súdov

Súdy spolupôsobia pri zaobchádzaní s odsúdenými, a to najmä rozhodovaním v prípadoch uvedených v tomto zákone. Sudcovia sú oprávnení navštevovať odsúdených v miestach, kde sa trest vykonáva, hovoriť s nimi bez prítomnosti tretej osoby, a nazerať do ich osobných spisov, pracovných výkazov a výkazov o pracovných odmenách; pritom sú povinní výchovne pôsobiť na odsúdených.

§ 47

Občiansku kontrolu nad výkonom trestu vykonáva Národná rada Slovenskej republiky. Poslanci sú pri plnení svojich úloh oprávnení vstupovať do všetkých miest, kde sa trest vykonáva, a hovoriť s odsúdenými bez prítomnosti tretej osoby.

§ 48

Účasť cirkevných organizácií a združení občanov

(1) Na náprave odsúdených sa zúčastňujú aj cirkevné organizácie a záujmové združenia občanov pôsobiace v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a majúce vzťah k odsúdenému, najmä tým, že ich poverení zástupcovia môžu počas výkonu trestu udržiavať s odsúdenými osobný styk, zaujímať sa o ich správanie vo výkone trestu a pomáhať pri vytváraní priaznivých podmienok pre ich budúci život. Na požiadanie ich správa ústavu informuje o stave a o správaní odsúdeného so súhlasom odsúdeného.

(2) Nápravno-výchovné ústavy umožňujú konať v čase pracovného pokoja spoločné náboženské obrady odsúdených. Účasť na náboženských obradách je dobrovoľná. Čas konania spoločných náboženských obradov vymedzí ústavný poriadok (§ 18).

Oddiel 11

Starostlivosť o dovršenie nápravy odsúdených

§ 48a

Úlohy nápravno-výchovných ústavov

Nápravno-výchovné ústavy utvárajú po dobu výkonu trestu predpoklady pre plynulý prechod osôb prepustených z výkonu trestu do občianskeho života; pritom úzko spolupracujú s miestnymi orgánmi štátnej správy a obcami a s hospodárskymi organizáciami, prípadne aj s inými orgánmi, a najmä im včas poskytujú potrebné informácie.

§ 49

Záujmovým združeniam občanov a miestnym orgánom štátnej správy a obciam sa umožňuje nadviazať a udržiavať kontakty s odsúdenými počas výkonu trestu, najmä s cieľom zabezpečiť im zamestnanie a ubytovanie a aj inak im uľahčovať prechod do života na slobode.

§ 50

Úlohy organizácií

Právnické osoby nesmú pri prijímaní pracovníkov robiť rozdiel medzi osobami prepustenými z výkonu trestu a inými osobami, pokiaľ pre výkon určitej funkcie nie je potrebná občianska bezúhonnosť.

Oddiel 12

Výkon trestu u mladistvých

§ 51

Všeobecné ustanovenie

Pokiaľ tento oddiel neobsahuje osobitné ustanovenia, použijú sa na výkon trestu u odsúdených mladistvých ostatné ustanovenia tohto zákona. Mladistvým sa rozumie odsúdený, ktorý v čase spáchania trestného činu dovŕšil 15. rok a neprekročil 18. rok svojho veku.

§ 52

Účel výkonu trestu

(1) Účelom výkonu trestu mladistvých odsúdených je odborným pedagogickým vedením zabezpečovať ich výchovu a umožňovať im odbornú prípravu na budúce povolanie.

(2) Mladistvému, ktorý má plniť povinnú školskú dochádzku, ústav zabezpečí jej plnenie vyučovaním namiesto výkonu práce.

§ 53

Nápravno-výchovné ústavy

(1) Trest u mladistvých, ktorí neprekročili 18. rok svojho veku, sa vykoná vždy oddelene od ostatných odsúdených, a to v nápravno-výchovných ústavoch pre mladistvých. Súd môže rozhodnúť, že v takýchto ústavoch vykonajú trest aj mladiství, ktorí už prekročili 18. rok svojho veku.

(2) Na prehĺbenie účinku zaobchádzanie s mladistvými je pri nápravno-výchovnom ústave pre mladistvých vždy zriadený poradný sbor (§ 3 ods. 3).

(3) Ak mladistvý vo výkone trestu dovŕšil 18. rok svojho veku, rozhodne súd, či mladistvý vykoná zvyšok trestu v nápravno-výchovnom ústave pre mladistvých, alebo sa preradí do nápravno-výchovného ústavu pre ostatných odsúdených; pri tomto rozhodovaní sa prihliada najmä na dosiahnutý stupeň nápravy mladistvého a na dĺžku zvyšku trestu. V prípade preradenia do nápravno-výchovného ústavu pre ostatných odsúdených súd spravidla súčasne rozhodne, že sa mladistvý zaradí do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

(4) Ak mladistvý, ktorý prekročil 18. rok svojho veku, porušuje sústavne a závažným spôsobom ustanovený poriadok alebo disciplínu počas výkonu trestu v nápravno-výchovnom ústave pre mladistvých alebo ak za výkonu takého trestu spácha trestný čin, môže ho súd preradiť do nápravno-výchovného ústavu pre ostatných odsúdených, a to spravidla do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

§ 54**Diferenciácia výkonu trestu**

(1) V nápravno-výchovných ústavoch pre mladistvých nie sú určené nápravno-výchovné skupiny; rozsah práv a obmedzení mladistvých je vymedzený jednotne.

(2) V nápravno-výchovných ústavoch pre mladistvých sa mladiství rozdeľujú do kolektívov podľa povahových vlastností, pracovných schopností, druhu a závažnosti spáchaného trestného činu, recidívy a dĺžky trestu tak, aby boli oddelení najmä mladiství, u ktorých je možnosť účinnejšieho ovplyvnenia pri zaobchádzaní, mladiství s kladným vzťahom k práci a spoločnosti, odsúdení za trestné činy spáchané z nedbanlivosti a trestné činy menšej spoločenskej nebezpečnosti, prvotrestaní mladiství od mladistvých narušených, odsúdených za obzvlášť závažné trestné činy, organizátorov a vedúcich skupinovej trestnej činnosti a mladistvých agresívnych, a podľa možnosti aj od tých, ktorí z výkonu trestu predtým ušli, alebo sa o to pokúsili.

§ 55**Návštevy**

Mladistvý vykonávajúci trest v nápravno-výchovnom ústave pre mladistvých smie prijímať návštevy v rozsahu, ktorý sa určí so zreteľom na záujem upevnenia vzťahu mladistvého k rodine, na posilnenie výchovného vplyvu výkonu trestu. Návštevy príbuzných smie prijímať najmenej raz za týždeň.

§ 56**Disciplinárne tresty**

(1) Disciplinárnymi trestami u mladistvých vykonávajúcich trest v nápravno-výchovnom ústave pre mladistvých sú:

- a) pokarhanie,
- b) zníženie vreckového najviac o jednu tretinu až do dvoch mesiacov,
- c) prepadnutie vecí,
- d) umiestnenie do uzavretého oddelenia v mimopracovnom čase až do 10 dní,
- e) celodenné umiestnenie do uzavretého oddelenia až do 10 dní,
- f) umiestnenie do samoväzby až do 10 dní.

(2) Pri celodennom umiestnení do uzavretého oddelenia môže mladistvý čítať dennú tlač, knihy a iné publikácie.

§ 57**Pracovná výchova**

(1) U mladistvých, u ktorých sú pre to najmä vzhľadom na dĺžku trestu predpoklady, sa zabezpečuje príprava na budúce povolanie v učilišti zriadenom pri nápravno-výchovnom ústave pre mladistvých. V tomto učilišti môže mladistvý vstúpiť do učebného pomeru; pre vznik učebného pomeru nie je potrebný súhlas zákonného zástupcu mladistvého.

(2) Pri zaradovaní mladistvých do práce, ktorí doteraz neprekročili 18. rok svojho veku, prihliada sa aj na zabezpečenie ich prípravy na budúce povolanie. Pracovné podmienky takýchto mladistvých vo výkone trestu sú rovnaké ako u ostatných zamestnancov tejto vekovej kategórie.

§ 58

Pri zaobchádzaní s mladistvými, vychádzajúc z účelu výkonu trestu mladistvých, sa vhodne prispôsobujú aj formy a metódy kultúrno-osvetovej práce, ako aj telovýchovné a športové aktivity, pričom ich účasť na týchto podujatiach je povinná, ak to dovoľuje ich zdravotný stav.

§ 60**Starostlivosť o dovŕšenie nápravy mladistvých**

Miestne orgány štátnej správy a obce a organizácie v spolupráci so záujmovými združeniami občanov venujú osobitnú pozornosť mladistvým a vekovo mladým odsúdeným prepusteným z výkonu trestu. Umožňujú im najmä dokončenie prípravy na budúce povolanie, ku ktorému sa pripravovali.

Oddiel 13**Sbor nápravnej výchovy****§ 61**

(1) Úlohy nápravno-výchovnej činnosti podľa tohto zákona, ako aj stráženie a správu v nápravno-výchovných ústavoch a v ústavoch, v ktorých sa vykonáva väzba, vykonáva Zbor.

(2) Zbor je ozbrojený a podľa vojenských zásad organizovaný zbor podriadený ministrovi republiky, ktorý vykonáva štátnu správu súdov; podrobnosti o jeho organizácii ustanoví a predpisy upravujúce jeho činnosť v súlade s jeho poslaním vydáva minister republiky, ktorý vykonáva štátnu správu súdov.

(3) Minister republiky, ktorý vykonáva štátnu správu súdov, je priamym nadriadeným všetkých príslušníkov Zboru a vykonáva nad nimi disciplinárnu právomoc.

(4) Príslušníci Zboru sú povinní spravovať sa rozkazmi ministra republiky, ktorý vykonáva štátnu správu súdov, a príslušných veliteľov a náčelníkov.

§ 61a

(1) Príslušníci Zboru sa pri plnení svojich úloh dôsledne spravujú ústavou, zákonmi a ostatnými právnymi predpismi; vo všetkej svojej činnosti, najmä vo svojom vystupovaní a pri zákrokoch sú povinní zachovávať požiadavky ľudskej a občianskej dôstojnosti a dbať na dobré meno a česť príslušníka Zboru.

(2) Základnou úlohou Zboru je zabezpečovať, aby nápravno-výchovná činnosť čo najlepšie plnila svoju spoločenskú funkciu a vytvárala predpoklady pre trvalú nápravu odsúdených a pre ich normálne zaradenie do života spoločnosti.

§ 62

(1) Príslušníci Zboru sú oprávnení v záujme zabezpečenia účelu výkonu trestu odňatia slobody a väzby, najmä pri zákrokoch proti rušiteľom ustanoveného poriadku a disciplíny a proti mareniu služobného úkonu a pri odvracaní útoku na osobu, ak nestačila predchádzajúca výzva či dohovárание, použiť v miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu zákroku obušok, priložiť putá, prípadne použiť iné prostriedky; podrobnejšie podmienky a pravidlá pre použitie obuška, pút a iných prostriedkov ustanoví minister republiky, ktorý vykonáva štátnu správu súdov, osobitnými predpismi.

(2) Strelnú zbraň je príslušník Zboru oprávnený použiť pri výkone svojej právomoci len výnimočne, a to v týchto prípadoch:

- a) aby v prípade nutnej obrany odvrátil útok vedený proti jeho osobe alebo mu bezprostredne hroziaci alebo útok na život inej osoby;
- b) ak nemožno inak prekonať odpor smerujúci k zmareniu jeho závažného služobného zákroku;
- c) ak sa nebezpečný páchatel, proti ktorému zakročuje, na jeho výzvu nevzdá alebo sa zdráha opustiť svoj úkryt;
- d) podľa príslušných predpisov, najmä pri výkone strážnej a eskortnej služby, na zamedzenie úteku nebezpečného páchatela, ktorého nemožno iným spôsobom zadržať, alebo na odvrátenie nebezpečného útoku, ktorý ohrozuje strážený objekt alebo stanovište, po márnej výzve, aby sa od útoku upustilo.

(3) Pri použití strelnej zbrane je príslušník Zboru povinný dbať na nevyhnutnú opatrnosť, najmä čo najviac šetriť život osoby, proti ktorej zákrok smeruje, a dbať, aby nebol ohrozený život iných osôb.

(4) Ak to dovoľia okolnosti prípadu, je príslušník Zboru pred použitím strelnej zbrane povinný použiť prostriedky podľa ustanovenia odseku 1.

(5) Ak príslušníci Zboru zakročujú pod jednotným velením a vedením, spravujú sa rozkazom veliteľa, ktorý rozhoduje o použití strelnej zbrane podľa zásad uvedených v odsekoch 2 až 4.

§ 62a

(1) Príslušníci Zboru sú povinní zachovávať mlčanlivosť o veciach, o ktorých sa dozvedeli pri výkone služby alebo v súvislosti s ňou a ktoré vo všeobecnom záujme alebo v záujme zúčastnených osôb vyžadujú, aby zostali utajené pred nepovolanými osobami; minister republiky, ktorý vykonáva štátnu správu súdov, ustanoví, kedy príslušník Zboru môže byť tejto povinnosti zbavený.

(2) Príslušníci Zboru požívajú pri výkone svojej právomoci zákonnú ochranu ako verejní činitelia. Kto ruší alebo sťažuje výkon ich právomoci, zodpovedá podľa zákona.

(3) Príslušníci Zboru majú právo bezprostredne prenasledovať osobu utekajúcu z výkonu trestu odňatia slobody alebo z výkonu väzby a robiť nevyhnutné opatrenia na jej zadržanie, najmä sú oprávnení zisťovať totožnosť podozrivých osôb a vykonať prehliadku objektu alebo dopravného prostriedku, ak je dôvodné podozrenie, že sa v nich utekajúca osoba zdržiava; v rozsahu tohto oprávnenia majú práva a povinnosti orgánov Zboru národnej bezpečnosti.

(4) Príslušníci Zboru sú oprávnení v nebezpečenstve pri plnení služobnej úlohy požiadať každého o pomoc. Kto bol požiadaný o pomoc, je povinný ju poskytnúť; nemusí tak urobiť, ak mu v tom bráni dôležitá okolnosť alebo ak by tým vydal vážnemu ohrozeniu seba alebo blízku osobu.

§ 63

(5) Minister republiky, ktorý vykonáva štátnu správu súdov, môže po dohode s inými ministrami dočasne poveriť alebo splnomocniť iné orgány plnením úloh Zboru na úseku stráženia.

§ 63a

(1) Príslušníci Zboru podliehajú právomoci vojenských súdov a ustanoveniam o trestných činoch vojenských; ich hodnosti zodpovedajú rovnakým vojenským hodnostiam.

(2) Príslušníci Zboru, ktorí vykonali vojenskú základnú službu, sú po dobu činnnej služby v tomto Zbore oslobodení od služobných povinností podľa branného zákona, ktoré by inak boli povinní vykonať.

(3) Na služobné pomery príslušníkov Zboru, na ich materiálne a finančné zabezpečenie, na nemocenskú starostlivosť a sociálne zabezpečenie sa vzťahujú doterajšie predpisy; splnomocnenia upravovať tieto otázky podrobnejšími predpismi, zverené skôr vydanými zákonmi ministromi vnútra, pokiaľ ide o Zbor, prenášajú sa na ministra republiky, ktorý vykonáva štátnu správu súdov, ktorý pri tom bude dbať na to, aby úprava služobných pomerov a zabezpečenia príslušníkov Zboru zodpovedala spoločenskej funkcii Zboru a obdobným úpravám v iných ozbrojených zboroch.)

Oddiel 14

Spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia

§ 64

Postupne uložené doteraz celkom nevykonané tresty sa považujú z hľadiska výkonu trestu za trest jediný.

§ 65

(1) Za výkon disciplinárneho trestu celodenného umiestnenia do uzavretého oddelenia je odsúdený povinný vždy uhradiť náklady výkonu trestu.

(2) Podľa odseku 1 uhrádza odsúdený náklady výkonu trestu aj po dobu liečebnej starostlivosti, ktorá bola potrebná preto, lebo si úmyselne spôsobil alebo inému dovolil spôsobiť mu ujmu na zdraví, alebo bez závažných dôvodov sa odmietol podrobiť lekárskemu zákroku, ku ktorému dal podnet alebo predchádzajúci súhlas. V týchto prípadoch je odsúdený povinný uhradiť aj zvýšené náklady stráženia a dopravy.

(3) Odsúdený je povinný uhradiť náklady výkonu trestu aj v prípadoch, keď nepracoval preto, že trval na predvedení k niektorému z orgánov činných v trestnom konaní, na súd, k notárovi alebo na orgán štátnej správy ako účastník konania, prípadne na ten účel bol prechodne premiestňovaný do iného ústavu, hoci bol príslušným orgánom poučený, že podľa platných predpisov jeho účasť na určitom úkone alebo pojednávaní nie je povinná. V týchto prípadoch je odsúdený povinný uhradiť aj náklady predvedenia.

(4) Rozhodnutie o úhrade podľa odsekov 1 až 3 vydá riaditeľ ústavu. Spôsob určenia úhrady nákladov stráženia a dopravy a nákladov predvedenia spolu s ďalšími podrobnosťami o ich úhrade ustanoví ministerstvo všeobecne záväzným právnym predpisom.

§ 66

(1) Výkon rozhodnutia, ktorým sa uložila povinnosť nahradiť škodu (§ 32) a náklady výkonu trestu, náklady ochrany a dopravy a náklady predvedenia (§ 65), uskutočňuje zrážkami zo mzdy⁸⁾ alebo prikázaním pohľadávky podľa osobitných predpisov tá organizačná zložka Zboru, ktorá pohľadávku spravuje.

(2) Podľa odseku 1 sa postupuje aj pri náhrade trov spojených s výkonom väzby.⁹⁾

§ 67a

(1) Ak utrpel poškodenie na zdraví alebo smrť občan v súvislosti s pomocou, ktorú poskytol Zboru alebo jeho príslušníkom na ich žiadosť (§ 62a ods. 4) alebo s ich vedomím, vzniknutú škodu uhradí štát podobne podľa predpisov o odškodňovaní pracovných úrazov a chorôb z povolania pracovníkov. Vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nariadením určí,

- a) v ktorých prípadoch a v akom rozsahu patrí občanovi, ktorý poskytol pomoc, a členovi závodnej stráže (ďalej len „pracovník“), ktorý utrpel poškodenie na zdraví pri strážení alebo v súvislosti s ním (§ 67), jednorazové mimoriadne odškodnenie,
- b) v ktorých prípadoch a ako sa zvyšuje jednorazové odškodnenie patriace podľa pracovnoprávných predpisov pozostalým po pracovníkovi usmrtenom pri strážení alebo v súvislosti s ním, alebo po občanovi, ktorý poskytol pomoc, a kedy možno takéto odškodnenie priznať osobám, ktoré boli na neho odkázané výživou.

(2) Občanovi sa uhradza aj škoda na veciach, ktorá mu vznikla v súvislosti s poskytnutím tejto pomoci. Pritom sa uhradza skutočná škoda, a to uvedením do predošlého stavu; ak to nie je dobre možné alebo účelné, uhradza sa v peniazoch. Poškodenému sa však môže priznať náhrada nákladov spojených s obstaraním novej veci ako náhrady za vec poškodenú; to platí aj v prípade, že sa náhrada vecnej škody poskytuje pracovníkovi, ktorému škoda vznikla pri strážení alebo v súvislosti s ním.

(3) Škodu, ktorú spôsobil občan v súvislosti s pomocou poskytnutou Zboru alebo jeho príslušníkom, a vecnú škodu, ktorá inému občanovi vznikla v dôsledku opatrení nevyhnutných pri plnení služobných úloh príslušníkmi Zboru, uhradza štát.

(4) Právo na náhradu škody za poskytnuté plnenie voči tomu, kto za ňu zodpovedá poškodenému podľa Občianskeho zákonníka, nie je predchádzajúcimi ustanoveniami dotknuté.

(5) Náhradu škody podľa odsekov 1 až 3 poskytuje v zastúpení štátu príslušné ministerstvo spravodlivosti.

§ 71

(1) Tresty odňatia slobody nepresahujúce 1 rok uložené vojakom v základnej službe sa môžu vykonať aj vo vojenských nápravných útvaroch.

(2) Ministerstvo obrany Slovenskej republiky po dohode s ministerstvom a generálnym prokurátorom Slovenskej republiky vydá všeobecne záväzným právnym predpisom Poriadok výkonu trestu odňatia slobody vo vojenskom nápravnom útvere. Na prerušenie výkonu takého trestu, upustenie od výkonu zvyšku takého trestu a podmienené prepustenie z výkonu takého trestu sa obdobne použijú ustanovenia oddielov 8 a 9 tohto zákona.

(3) Ak odsúdený vo vojenskom nápravnom útvere sústavne a závažným spôsobom porušuje ustanovený poriadok alebo disciplínu pri výkone trestu alebo ak spácha pri výkone trestu trestný čin, súd môže rozhodnúť, že zvyšok trestu sa vykoná v nápravnovýchovnom ústave; v takom prípade súčasne rozhodne, do ktorej nápravnovýchovnej skupiny sa odsúdený zaradi.

(4) Pokiaľ je zrejmé, že odsúdený, ktorý vykonáva trest vo vojenskom nápravnom útvere, bude pred jeho vykonaním prepustený z činnnej služby a ak nie sú splnené podmienky pre upustenie od výkonu zvyšku trestu alebo pre jeho podmienené prepustenie na slobodu, súd rozhodne, že dňom prepustenia z činnnej služby sa odsúdený pre výkon zvyšku trestu preradí do nápravnovýchovného ústavu a zaradi ho spravidla do prvej nápravnovýchovnej skupiny.

§ 72

(1) Ministerstvo po dohode s generálnym prokurátorom Slovenskej republiky vydá všeobecne záväzným právnym predpisom Poriadok výkonu trestu odňatia slobody.

(2) Minister spravodlivosti sa splnomocňuje dávať súhlas na overovanie nových, od tohto zákona odchýlných metód pri zaobchádzaní s odsúdenými, pokiaľ uplatnenie takých metód znamená pre odsúdených zmiernenie obmedzenia ich občianskych práv.

§ 72a

V priebehu výkonu trestu možno tiež vykonávať súdom uložené ochranné liečenie; bližšie podmienky a spôsob výkonu ochranného liečenia určí minister spravodlivosti po dohode s ministrom zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.

§ 74

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. augustom 1965.

Čl. II

Pôsobnosť a splnomocnenia ministra (ministerstva) vnútra v otázkach výkonu väzby, výkonu trestu odňatia slobody a Zboru nápravnej výchovy, obsiahnuté v iných skôr vydaných zákonoch a právnych predpisoch, prechádzajú na ministra republiky, ktorý vykonáva štátnu správu súdov.

Novotný v. r.

Laštovička v. r.

Lenárt v. r.

*) Ide o splnomocnenia obsiahnuté v týchto zákonoch:
zákon č. 88/1952 Zb. o materiálnom zabezpečení príslušníkov
ozbrojených síl,
zákon č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov,
zákon č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení,
Zákonník práce č. 65/1965 Zb.,
zákon č. 20/1966 Zb. o starostlivosti o zdravie ľudu,
vyhláška č. 46/1966 Zb. o opatreniach proti prenosným
chorobám."

1) § 3 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 156/1993 Z. z. o výkone väzby.

1a) Oznámenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej socialistickej republiky o vydaní úpravy z 24. novembra 1977 č. Z-3480/1977-B/3-04 o hygienických požiadavkách na zriaďovanie a prevádzku hromadných ubytovní, publikované v čiastke 17 Zbierky zákonov z roku 1978.

2) § 33, § 41 ods. 2, § 165 a § 166 ods. 2 Trestného poriadku.

3) § 135 ods. 2 písm. a), b), c), f) Zákonníka práce.

3a) Čl. 18 ods. 2 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky.

3b) Čl. 2 ods. 2 písm. c) oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 506/1990 Zb. o dojednaní Dohovoru o nútenej alebo povinnej práci.

4) § 97 ods. 1 až 3 Zákonníka práce.

4a) § 29 Trestného zákona.

5) § 187, 205a a 205b Zákonníka práce.

6) § 190 až 203 Zákonníka práce.

7) § 204 a 205 Zákonníka práce.

8) § 71 až 80 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

9) § 152 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

